13/02/2019

“Τα πρόσκαιρα βάσανα αυτά καθεαυτά είναι ασήμαντα”

/ Γνώμες

Ἁγίου Ἰγνατίου Μπριαντσανίνωφ

Μιὰ χάρη ζήτησαν ἀπὸ τὸν Χριστὸ δύο ἀγαπημένοι μαθητές Του, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, λίγο πρὶν τὸ Πάθος Του.

-Διδάσκαλε, τοῦ εἶπαν, θέλουμε αὐτὸ ποὺ θὰ σοῦ ζητήσουμε νὰ μᾶς τὸ κάνεις. -Τὶ θέλετε νὰ κάνω γιὰ σᾶς; ρώτησε Ἐκεῖνος. -Ὅταν θὰ ἐγκαταστήσεις τὴν ἔνδοξη βασιλεία Σου, τοῦ ἀποκρίθηκαν, βάλε μας νὰ καθίσουμε ὁ ἕνας στὰ δεξιά Σου καὶ ὁ ἄλλος στὰ ἀριστερά Σου. -Δὲν ξέρετε τὶ ζητᾶτε, τοὺς εἶπε τότε ὁ Ἰησούς. Μπορεῖτε νὰ πιεῖτε τὸ ποτήρι τῶν παθημάτων ποὺ θὰ πιῶ ἐγὼ καὶ νὰ βαπτιστεῖτε μὲ τὸ βάπτισμα μὲ τὸ ὁποῖο θὰ βαπτιστῶ ἐγώ;-Μποροῦμε, τοῦ λένε.

Καὶ ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἀπάντησε:

-Τὸ ποτήρι ποὺ θὰ πιῶ ἐγὼ θὰ τὸ πιεῖτε, καὶ μὲ τὸ βάπτισμα τῶν παθημάτων μου θὰ βαπτιστεῖτε. Τὸ νὰ καθίσετε ὅμως στὰ δεξιά μου καὶ στὰ ἀριστερά μου δὲν μπορῶ νὰ σᾶς τὸ δώσω ἐγώ, ἀλλὰ θὰ δοθεῖ σ’ αὐτοὺς γιὰ τοὺς ὁποίους ἔχει ἑτοιμαστεῖ. (βλ. Μάρκ. 10: 35-40)

Πρόλογος

Ὁ πόνος, σωματικός ἢ ψυχικός, ἀπὸ τὶς δοκιμασίες καὶ τὰ βάσανα τούτης τῆς ζωῆς εἶναι τὸ ἀναπόφευκτο πικρὸ ποτήρι τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ πόνος εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωή του. Θάνατοι, ἀρρώστιες, κατατρεγμοί, διαμάχες, φτώχεια, ἀποτυχίες, μοναξιά, φοβίες, ἀγωνίες, πειρασμοί... Πολύς καὶ ποικίλος πόνος, ποὺ ὀρθώνει ἀμείλικτα ερωτήματα στὶς ψυχές καὶ προσδίδει ἀπύθμενη τραγικότητα στὴν ἀνθρώπινη ὕπαρξη.

Δὲν τὸν δημιούργησε ὁ Θεός τὸν πόνο, ἀλλὰ μπῆκε στὴ ζωή τῶν ἀνθρώπων μετὰ τὴν πτώση τῶν Πρωτοπλάστων, ἐξαιτίας τῆς ἁμαρτίας. Ὁ νέος Ἀδὰμ ὅμως, ὁ Θεάνθρωπος Ἰησούς, σήκωσε στοὺς ὤμους Του μαζὶ μὲ τὴν ἁμαρτία καὶ τὸν πανανθρώπινο πόνο. Ἔτσι μεταμόρφωσε τὸν ἐξουθενωτικὸ χαρακτῆρα τοῦ πόνου σὲ σωτήριο φάρμακο καὶ ἀνέδειξε τὶς θλίψεις ὡς κατ’ ἐξο-χήν ὁδὸ θεραπείας, ἐξαγιασμοῦ καὶ τελειώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀπὸ τότε ὁ Χριστός παραμένει ἡ μοναδική ἀδιάψευστη ἐλπίδα τῶν πονεμένων. Τα λόγια Του ἀντηχοῦν παρήγορα μέσα στοὺς αἰῶνες: «Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγώ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. 11:28). «Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε. Ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» (Ἰω. 16:33).

Δίχως τὸν Χριστὸ τὰ ἀνθρώπινα δεινὰ εἶναι φορτίο βαρύ καὶ ἀσήκωτο. Μὲ τὸν Χριστὸ ὁ πόνος μετατρέπεται σὲ γλυκασμό, ἡ οδύνη σὲ παράκληση, ἡ ἀγωνία σὲ ἐλπίδα, τὸ ἄγχος σὲ ὑπομονή, ὁ Γολγοθᾶς σὲ Ἀνάσταση.

Οι ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας, βλέποντας κάθε δοκιμασία ὡς ἐπίσκεψη Θεοῦ καὶ ἀφορμή πνευματικοῦ κέρδους, χαίρονταν στὰ παθήματά τους, ἐνῶ ἀντίθετα ἀνησυχοῦσαν στὶς μακρὲς περιόδους ἀναψυχῆς.

Τὴν ὀρθόδοξη διδασκαλία γιὰ τὶς θλίψεις παρουσιάζει μὲ γλαφυρὸ τρόπο στὶς ἑπόμενες σελίδες ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος Μπριαντσανίνωφ (1807-1867), ἐπίσκοπος Καυκάσου καὶ Μαύρης Θάλασσας. Ὑπῆρξε σύγχρονος καὶ ἰσάξιος τῶν μεγάλων στάρετς τῆς Ρωσίας, ὁσίου Σεραφείμ τοῦ Σάρωφ, ὁσίου Θεοφάνους τοῦ Ἐγκλείστου καὶ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κρονστάνδης.

Ο ἅγιος Ἰγνάτιος, μαζὶ μὲ τὸ λαμπρὸ παράδειγμα τῆς ὁσιακῆς του βιοτῆς, ἄφησε στὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ ὡς κληρονομιὰ πολύτιμη καὶ τὰ ἐμπνευσμένα του συγγράμματα. Σὲ αὐτὰ ἡ εὐαγγελική ἀλήθεια καὶ ἡ ἁγιοπατερική διδαχή παρουσιάζονται μὲ τρόπο οἰκεῖο στὸν σύγχρονο ἄνθρωπο.

Τὸ κείμενο ποὺ ἀκολουθεῖ περιέχεται στὸν δεύτερο τόμο τῆς ἑλληνικῆς

μεταφράσεως τῶν ἔργων του, «Ἀσκητικὲς ἐμπειρίες Β’», ποὺ ἐπιμελεῖται καὶ ἐκδίδει ἡ Μονή μας. Τὸ προσφέρουμε μὲ τὴν ὁλόθερμη εὐχὴ νὰ ἀγγίξει παραμυθητικὰ τὴν ψυχή κάθε πονεμένου ἀναγνώστη καὶ νὰ τοῦ προσθέσει ὑπομονή, μεγαλοψυχία, ἐλπίδα καὶ πίστη στὸν «δι’ ἡμᾶς παθόντα καὶ ἀναστάντα» Κύριο.

Θρόνους καὶ δόξα ζήτησαν ἀπὸ τὸν Κύριο δύο ἀγαπημένοι Του μαθητές. Κι Ἐκεῖνος τοὺς πρόσφερε τὸ ποτήρι Του (βλ. Μάρκ. 10:35-40).

Τὸ ποτήρι τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ μαρτύριο, τὰ παθήματα.

Τὸ ποτήρι τοῦ Χριστοῦ σ’ ἐκείνους ποὺ τὸ πίνουν χαρίζει ἐδῶ στὴ γῆ τὴν πρόγευση τῆς εὐλογημένης βασιλείας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἑτοιμάζει στὸν οὐρανὸ θρόνους αἰώνιας δόξας.

Ἄφωνοι στεκόμαστε ὅλοι μπροστὰ στὸ ποτήρι τοῦ Χριστοῦ. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ παραπονεθεῖ γι’ αὐτὸ τὸ ποτήρι, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθεῖ αὐτὸ τὸ ποτήρι. Γιατὶ Ἐκεῖνος ποὺ μᾶς πρόσταξε νὰ τὸ γευθοῦμε, τὸ ἦπιε πρῶτος ἀπ’ ὅλους.

Ὢ δένδρο τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ! Θανάτωσες στὸν παράδεισο τοὺς προπάτορές μας, ἐξαπατώντας τους μὲ τὸ δόλωμα τῆς αἰσθησιακῆς ἡδονῆς καὶ μὲ τὸ δόλωμα τῆς λογικῆς (βλ. Γεν. 2:9, 16-17. 3:1-7). Ὁ Χριστός, ὁ Λυτρωτὴς τῶν καταδικασμένων ἀνθρώπων, ἔφερε στὴ γῆ, στοὺς πεσμένους καὶ ἐξορίστους, τὸ δικό Του ποτήρι, τὸ ποτήρι τῆς σωτηρίας. Ἡ πίκρα τοῦ ποτηριοῦ Του ἐξαφανίζει ἀπὸ τὴν καρδιὰ τὴ θανάσιμη καὶ ἁμαρτωλή ἡδονή. Ἡ ταπείνωση, ποὺ ξεχειλίζει ἀπὸ τὸ ποτήρι Του, θανατώνει τὸ ὑπερήφανο σαρκικὸ φρόνημα. Ὅποιος πίνει τοῦτο τὸ ποτήρι μὲ πίστη καὶ ὑπομονή, ἀποκτᾶ πάλι τὴν αἰώνια ζωή, ποὺ τὴ στερηθήκαμε ἐξαιτίας τῆς γεύσης τοῦ ἀπαγορευμένου καρποῦ.

Θα πιῶ τὸ ποτήρι τοῦ Χριστοῦ, «θα πιῶ τὸ ποτήρι τῆς σωτηρίας» (Ψαλμ. 115:4).

Τὸ ποτήρι τοῦ Χριστοῦ τὸ δέχεται ὁ χριστιανός, ὅταν τὶς θλίψεις τῆς ἐπίγειας ζωῆς τὶς ὑπομένει μὲ τὸ πνεῦμα τῆς εὐαγγελικῆς ταπεινοφροσύνης.

Ὁ ἅγιος ἀπόστολος Πέτρος ὅρμησε μὲ γυμνὸ μαχαίρι νὰ ὑπερασπίσει τὸν Θεάνθρωπο, ποὺ ἦταν περικυκλωμένος ἀπὸ τοὺς ἀνόμους. Μὰ ὁ πραότατος Κύριος Ἰησοῦς εἶπε στὸν Πέτρο: «Βάλε τὸ μαχαίρι στὴ θήκη. Θέλεις νὰ μὴν πιῶ τὸ ποτήρι ποὺ ὅρισε ὁ Πατέρας γιὰ μένα;» (Ἰω. 18:11).

Λέγε κι ἐσὺ τὸ ἴδιο, γιὰ νὰ παρηγορήσεις καὶ νὰ δυναμώσεις τὴν ψυχή σου, ὅταν οἱ συμφορές σὲ περικυκλώνουν: «Νὰ μὴν πιῶ τὸ ποτήρι ποὺ ὅρισε ὁ Πατέρας γιὰ μένα;».

Πικρὸ εἶναι τὸ ποτήρι. Μιὰ μόνο ματιὰ ἂν τοῦ ρίξει ὁ ἄνθρωπος, χάνει τὴ λογική του. Ἐσύ, ὅμως, στὴ θέση τῆς λογικῆς βάλε τὴν πίστη καὶ πιὲς μὲ γενναιότητα τὸ πικρὸ ποτήρι. Σοῦ τὸ προσφέρει ὁ Πατέρας σου, ὁ πανάγαθος καὶ πάνσοφος Πατέρας σου.

Δὲν σοῦ τὸ ἑτοίμασαν οὔτε οἱ Φαρισαῖοι οὔτε ὁ Καϊάφας οὔτε ὁ Ἰούδας! Δὲν σοῦ τὸ δίνουν οὔτε ὁ Πιλᾶτος οὔτε οἱ στρατιῶτες του! «Νὰ μὴν πιῶ τὸ ποτήρι ποὺ ὅρισε ὁ Πατέρας γιὰ μένα;».

Οἱ Φαρισαῖοι ραδιουργοῦν, ὁ Ἰούδας προδίδει, ὁ Πιλᾶτος προστάζει τὸν ἄνομο φόνο, οἱ στρατιῶτες ἐκτελοῦν τὸ πρόσταγμά του. Ὅλοι, μὲ τὶς πονηρές τους πράξεις, ἑτοίμασαν τὴ βέβαιη καταστροφή τους. Μὴν ἑτοιμάζεις κι ἐσὺ τὴν ἐξίσου βέβαιη καταστροφή σου μὲ τὴ μνησικακία, μὲ τὴν ἐπιθυμία ἢ τὴν πρόθεση ἐκδικήσεως καὶ μὲ τὴν ἀγανάκτηση ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν σου.

Ὁ οὐράνιος Πατέρας εἶναι παντοδύναμος καὶ παντεπόπτης. Βλέπει τὶς θλίψεις σου. Ἂν, λοιπόν, ἦταν ἀπαραίτητη καὶ ὠφέλιμη γιὰ σένα ἡ ἀποφυγή τοῦ ποτηριοῦ Του, ὁπωσδήποτε θὰ σοῦ τὸ ἔπαιρνε.

Ὅπως μαρτυροῦν ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, ὁ Κύριος πολλὲς φορὲς ἔχει ἐπιτρέψει νὰ δοκιμαστοῦν μὲ θλίψεις ἀγαπημένα Του πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ πολλὲς φορὲς ἔχει ἀπομακρύνει τὶς θλίψεις ἀπὸ τοὺς φίλους Του, σύμφωνα μὲ τὶς ἀνεξιχνίαστες βουλές Του.

Ὅταν ἐμφανίζεται μπροστὰ σου τὸ ποτήρι, μὴν κοιτᾶς τοὺς ἀνθρώπους ποὺ σοῦ τὸ δίνουν. Σήκωσε τὰ μάτια σου στὸν οὐρανὸ καὶ λέγε: «Νὰ μὴν πιῶ τὸ ποτήρι ποὺ ὅρισε ὁ Πατέρας γιὰ μένα;».

«Θα πιῶ τὸ ποτήρι τῆς σωτηρίας» (Ψαλμ. 115:4). Δὲν μπορῶ νὰ ἀρνηθῶ τὸ ποτήρι, τὸ ἐχέγγυο τῶν οὐράνιων καὶ αἰώνιων αγαθών. Ὁ ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ μὲ διδάσκει τὴν ὑπομονή: «Για νὰ μποῦμε στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ περάσουμε ἀπὸ πολλές θλίψεις» (Πράξ.14:22). Πῶς εἶναι δυνατὸ ν’ ἀρνηθῶ τὸ ποτήρι αὐτό, τὸ μέσο μὲ τὸ ὁποῖο θὰ φτάσω στὴν οὐράνια βασιλεία καὶ θὰ τὴν οἰκειωθῶ ὁλοκληρωτικά; Ναί, θὰ δεχθῶ τὸ ποτήρι, θὰ δεχθῶ τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ!

Τὸ ποτήρι τοῦ Χριστοῦ εἶναι, στ’ ἀλήθεια, δῶρο τοῦ Θεοῦ. «Σ’ ἐσᾶς», ἔγραφε ὁ μέγας Παῦλος στοὺς χριστιανούς τῶν Φιλίππων, «δόθηκε τὸ χάρισμα ὄχι μόνο νὰ

πιστεύετε στὸν Χριστό, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑποφέρετε γι’ Αὐτόν» (Φιλιπ. 1:29).

Τὸ ποτήρι φαινομενικὰ τὸ παίρνεις ἀπὸ χέρια ἀνθρώπινα. Τὶ σημασία ἔχει γιὰ σένα ἂν σοῦ τὸ δίνουν δίκαια ἢ ἄδικα; Ἐσὺ ὀφείλεις νὰ φερθεῖς σωστά, ὅπως ταιριάζει σ’ ἕναν ἀκόλουθο τοῦ Ἰησοῦ: Μὲ εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν Θεὸ καὶ μὲ ζωντανὴ πίστη νὰ δεχθεῖς τὸ ποτήρι. Καὶ ἀφοῦ τὸ δεχθεῖς, μὲ ἀνδρεία νὰ τὸ πιεῖς ὅλο, ὡς τὴν τελευταῖα του σταγόνα.

Ὅταν παίρνεις τὸ ποτήρι ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων, νὰ σκέφτεσαι ὅτι προέρχεται ἀπ’ Αὐτόν, ποὺ εἶναι ὄχι ἁπλῶς Ἀθῶος ἀλλὰ καὶ Πανάγιος. Καὶ καθὼς θὰ τὸ σκέφτεσαι, νὰ ἐπαναλαμβάνεις γιὰ σένα καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ταλαίπωρους ἁμαρτωλοὺς τὰ λόγια τοῦ μακάριου καὶ συνετοῦ ἐκείνου ληστοῦ, ποὺ σταυρώθηκε στὰ δεξιὰ τοῦ σταυρωμένου Θεανθρώπου: «Ἐμεῖς δίκαια τιμωρούμαστε γι’ αὐτὰ ποὺ κάναμε… Θυμήσου με. Κύριε, ὅταν ἔρθεις στὴ βασιλεία Σου» (Λουκ. 23:41-42).

Μετὰ γύρισε στοὺς ἀνθρώπους, ποὺ σοῦ δίνουν τὸ ποτήρι, καὶ πές τους: “Εὐλογημένοι νὰ εἶστε ἐσεῖς, τὰ ὄργανα τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ. Εὐλογημένοι νὰ εἶστε ἀπὸ τώρα καὶ στὴν αἰωνιότητα”. Ἂν, ὡστόσο, δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ κατανοήσουν καὶ νὰ δεχθοῦν τὰ λόγια σου, μὴ ρίξεις τὰ πολύτιμα μαργαριτάρια τῆς ταπεινώσεως στὰ πόδια ἐκείνων ποὺ δὲν μποροῦν νὰ τὰ ἐκτιμήσουν. Πὲς καλύτερα τὰ λόγια αὐτὰ μὲ τὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιὰ σου.

Μόνο ἔτσι θὰ ἐκπληρώσεις τὴν ἐντολὴ τοῦ Εὐαγγελίου ποὺ λέει: «Νὰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς σας, νὰ δίνετε εὐχές σ’ ἐκείνους ποὺ σᾶς δίνουν κατάρες» (Ματθ. 5:44).

Νὰ προσεύχεσαι στὸν Κύριο γι’ αὐτούς ποὺ σὲ λύπησαν ἢ σὲ πρόσβαλαν. Νὰ Τὸν παρακαλᾶς νὰ τοὺς ἀνταποδώσει πρόσκαιρα καὶ αἰώνια ἀγαθὰ σ’ αὐτὸ ποὺ σοῦ ἔκαναν, καὶ νὰ τοὺς τὸ λογαριάσει σὰν ἀρετὴ τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως.

Ἀκόμα κι ἂν ἡ καρδιὰ σου δὲν θέλει νὰ φερθεῖς μ’ αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ ἀντιδρᾶ, ἐσὺ ἀνάγκασέ την. Τὸν οὐρανὸ μποροῦν νὰ τὸν κληρονομήσουν μόνο ὅσοι ἀσκοῦν βία στὸν ἑαυτό τους γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν (βλ. Ματθ. 11:12).

Ἂν δὲν θέλεις νὰ φερθεῖς ἔτσι, τότε δὲν θέλεις νὰ εἶσαι ἀκόλουθος καὶ μαθητὴς τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μὲ προσοχὴ κοίταξε βαθιὰ μέσα σου καὶ ἀναρωτήσου: Μήπως βρῆκες ἄλλο δάσκαλο; Μήπως ὑπο-τάχθηκες σ’ αὐτόν; Δάσκαλος τοῦ μίσους εἶναι ὁ διάβολος.

Φρικτὸ ἔγκλημα εἶναι ἡ ἀδικία ἢ ἡ καταπίεση τοῦ πλησίον. Ἀκόμα πιὸ φρικτὸ ἔγκλημα εἶναι ὁ φόνος. Ἂν, ὅμως, μισεῖς τὸν καταπιεστή σου, τὸν συκοφάντη σου, τὸν προδότη σου, τὸν φονιά σου, ἂν δὲν ξεχνᾶς τὸ κακὸ ποὺ σοῦ ἔκαναν, ἢ καὶ

τοὺς ἐκδικεῖσαι, διαπράττεις ἁμαρτία βαριὰ σχεδόν ὅσο καὶ ἡ δική τους. Ἄδικα παριστάνεις στὸν ἑαυτό σου καὶ στοὺς ἄλλους τὸν δίκαιο. «Ὅποιος μισεῖ τὸν ἀδελφό του εἶναι ἀνθρωποκτόνος», διακήρυξε ὁ ἀγαπημένος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ (Α’ Ιω. 3:15).

Ἡ ζωντανή πίστη στὸν Χριστό μᾶς μαθαίνει νὰ δεχόμαστε τὸ ποτήρι τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὸ ποτήρι τοῦ Χριστοῦ, ὅταν τὸ γευόμαστε, ξεχύνει στὶς καρδιές μας τὴν ἐλπίδα στὸν Χριστό. Ἡ ἐλπίδα στὸν Χριστό, πάλι, χαρίζει στὶς καρδιές δύναμη καὶ παρηγοριά.

Τὸ παράπονο γιὰ τὸ ποτήρι ποὺ ἔχει προοριστεῖ ἀπὸ τὸν Θεό, ἡ ἀγανάκτηση, ἡ ἀνυπομονησία, ἡ μικροψυχία καὶ προπαντὸς ἡ ἀπελπισία εἶναι ἁμαρτίες μπροστὰ στὸν Κύριο, εἶναι τὰ κακόμορφα παιδιὰ τῆς ἐγκληματικῆς ἀπιστίας.

Εἶναι ἁμαρτία νὰ βαρυγγωμοῦμε ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν μας, ὅταν αὐτοὶ γίνονται ὄργανα τῶν δοκιμασιῶν μας. Πολὺ μεγαλύτερη ἁμαρτία εἶναι νὰ βαρυγγωμοῦμε ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸ ποτήρι τῶν θλίψεων κατεβαίνει σ’ ἐμᾶς κατευθείαν ἀπὸ τὸν οὐρανό.

Ὅποιος πίνει τὸ ποτήρι μὲ εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν Θεὸ καὶ μὲ εὐχές πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ποὺ τοῦ τὸ προσφέρουν, αὐτὸς ἔφτασε στὴν ἁγία ἀνάπαυση, στὴ χάρη τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπὸ τώρα κιόλας ἀπολαμβάνει τὸν πνευματικὸ παράδεισο τοῦ Θεοῦ.

Τὰ πρόσκαιρα βάσανα αὐτὰ καθεαυτὰ εἶναι ἀσήμαντα. Ἐμεῖς τὰ θεωροῦμε σημαντικά, ἐπειδὴ εἴμαστε κολλημένοι στὴ γῆ καὶ στὰ φθαρτά, ἐπειδὴ εἴμαστε ψυχροὶ ἀπέναντι στὸν Χριστὸ καὶ τὴν αἰωνιότητα.

Ὅσες θλίψεις κι ἂν δοκιμάζουμε στὴν παροῦσα ζωή, αὐτὲς δὲν μποροῦν νὰ συγκριθοῦν μὲ τὰ ἀγαθὰ ποὺ μᾶς περιμένουν στὴν αἰωνιότητα, ἀλλὰ οὔτε καὶ μὲ τὴν παρηγοριὰ ποὺ ἀπὸ ἐδῶ κιόλας μᾶς χαρίζει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

«Αὐτὰ ποὺ τώρα ὑποφέρουμε», λέει ὁ ἀπόστολος, «δὲν ἰσοσταθμίζουν τὴ δόξα ποὺ μᾶς ἐπιφυλάσσει ὁ Θεός στὸ μέλλον» (Ρωμ. 8:18).

Οἱ ψυχές ποὺ δοκιμάζουν διάφορες θλίψεις, εἴτε φανερές, ἀπὸ τὶς ἐνέργειες μοχθηρῶν ἀνθρώπων, εἴτε ἀφανείς, ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση αἰσχρῶν λογισμῶν μέσα στὸν νοῦ, ἢ ὑποφέρουν ἀπὸ σωματικές ἀσθένειες, ἂν ὑπομείνουν ὡς τὸ τέλος, θὰ ἀξιωθοῦν νὰ στεφανωθοῦν ὅπως οἱ μάρτυρες καὶ ν’ ἀποκτήσουν ὅση κι ἐκεῖνοι παρρησία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Ὑπομένεις τὴν πικρὴ καὶ ἀηδιαστική γεύση τῶν φαρμάκων. Ὑπομένεις τὸν τόσο

ὀδυνηρὸ ἀκρωτηριασμὸ καὶ καυτηριασμὸ κάποιου μέλους σου. Ὑπομένεις τὸ μακροχρόνιο βάσανο τῆς πείνας καὶ τὴν ἐπίσης μακροχρόνια ἀπομόνωση στὸ δωμάτιό σου, λόγω σοβαρῆς ἀρρώστιας. Ὑπομένεις τὰ πάντα, γιὰ νὰ ἀποκατασταθεῖ ἡ κλονισμένη ὑγεία τοῦ σώματός σου, τὸ ὁποῖο, καὶ καλὰ νὰ γίνει, ὁπωσδήποτε θὰ ξαναρρωστήσει, ὁπωσδήποτε θὰ πεθάνει καὶ θὰ λιώσει. Ὑπόμενε, λοιπόν, καὶ τὴν πίκρα τοῦ ποτηριοῦ τοῦ Χριστοῦ, ποὺ θὰ φέρει τὴ θεραπεία καὶ τὴν αἰώνια μακαριότητα στὴν ἀθάνατη ψυχή σου.

Τὸ ποτήρι σοῦ φαίνεται ἀνυπόφορο, θανατηφόρο; Τότε, ἂν καὶ ὀνομάζεσαι χριστιανός, δὲν ἀνήκεις στὸν Χριστό. Γιὰ τοὺς ἀληθινοὺς μαθητές τοῦ Χριστοῦ τὸ ποτήρι Του εἶναι ποτήρι χαρᾶς. Γι’ αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι, μετὰ τὸν ξυλοδαρμό τους μπροστὰ στὸ συνέδριο τῶν πρεσβυτέρων τῶν Ἰουδαίων, «ἔφυγαν χαρούμενοι, ἐπειδὴ ὁ Θεός τοὺς ἀξίωσε νὰ κακοποιηθοῦν γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ» (Πράξ. 5:41).

Πικρές εἰδήσεις ἄκουσε ὁ δίκαιος Ἰώβ. Ἡ μιὰ μετὰ τὴν ἄλλη ἐρχόταν κι ἔπεφτε βαριὰ πάνω στὴν ἀκλόνητη καρδιὰ του. Ἀπ’ ὅλες πιὸ βαριὰ ἦταν ἡ τελευταία: Ὅλοι του οἱ γιοὶ κι ὅλες του οἱ κόρες ἔχασαν ξαφνικὰ τὴ ζωή τους μὲ θάνατο βίαιο καὶ τραγικὸ (βλ. Ἰώβ 1:13-19). Ἀπὸ τὴ μεγάλη του θλίψη ὁ δίκαιος Ιώβ ξέσκισε τὰ ρούχα του κι ἔριξε στάχτη στὸ κεφάλι του. Ὕστερα, ὅμως, δείχνοντας τὴ ζωντανή του πίστη, ἔπεσε καταγῆς, προσκύνησε τὸν Κύριο καὶ εἶπε: «Ἐγώ γυμνὸς βγῆκα ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τῆς μάνας μου, γυμνός καὶ θὰ φύγω ἀπὸ τὸν κόσμο τοῦτο. Ὁ Κύριος τὰ ἔδωσε ὅλα, ὁ Κύριος καὶ τὰ πῆρε πίσω. Ὅπως φάνηκε καλὸ στὸν Κύριο, ἔτσι κι ἔγινε. Ἂς εἶναι δοξασμένο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου σ’ ὅλους τοὺς αἰῶνες!» (Ιώβ 1:21).

Μὲ ἁπλότητα καρδιᾶς νὰ ἐμπιστεύεσαι Ἐκεῖνον ποὺ καὶ τὶς τρίχες τοῦ κεφαλιοῦ σου τὶς ἔχει μετρημένες (βλ. Ματθ. 10:30). Αὐτὸς γνωρίζει πόσο πρέπει νὰ πιεῖς ἀπὸ τὸ θεραπευτικὸ ποτήρι ποὺ σοῦ προσφέρει, γιὰ νὰ γίνεις καλά.

Ὁ Θεὸς ποτὲ δὲν ἀφήνει τοὺς πιστούς δούλους Του νὰ δοκιμαστοῦν πάνω ἀπὸ τὶς δυνάμεις τους. «Ὁ Θεός, ποὺ κρατάει τὶς ὑποσχέσεις Του», γράφει ὁ ἅγιος ἀπόστολος Παύλος, «δὲν θὰ ἐπιτρέψει σὲ κανέναν πειρασμὸ νὰ ξεπεράσει τὶς δυνάμεις σας. Ἀλλά, ὅταν ἔρθει ὁ πειρασμός, θὰ δώσει μαζὶ καὶ τὴ διέξοδο, ὥστε νὰ μπορέσετε νὰ τὸν ἀντέξετε» (Α’ Κορ. 10:13).

Οἱ ἄνθρωποι γνωρίζουν πόσο βάρος μπορεῖ νὰ σηκώσει ἕνα ζώο. Πολύ περισσότερο ἡ ἄπειρη Σοφία τοῦ Θεοῦ γνωρίζει πόσο βαριές δοκιμασίες μπορεῖ νὰ σηκώσει μιὰ ψυχή.

Ὁ κεραμοποιός γνωρίζει καὶ τὴν ἔνταση τῆς φωτιᾶς καὶ τὸν χρόνο ποὺ πρέπει νὰ μείνουν σ’ αὐτὴν τὰ πήλινα σκεύη, γιὰ νὰ ψηθοῦν σωστά. Γιατί, ἂν παραψηθοῦν,

σπάζουν, κι ἂν πάλι μισοψηθοῦν, εἶναι ἀκατάλληλα γιὰ χρήση. Πολύ περισσότερο ὁ Θεός γνωρίζει πόσον καιρὸ πρέπει νὰ βαστήξει ἡ φωτιὰ τῆς δοκιμασίας καὶ πόσο δυνατή πρέπει νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ φωτιά, ὥστε τὰ λογικὰ Του σκεύη, οἱ χριστιανοί, νὰ γίνουν ἱκανοὶ γιὰ τὴν εἴσοδο στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Κοίτα συχνὰ τὸν Ἰησοῦ: Μπροστὰ στοὺς σταυρωτές Του στεκόταν ἄφωνος, «σὰν τὸ ἀρνὶ μπροστὰ σ' αὐτὸν ποὺ τὸ κουρεύει». Παραδόθηκε στὸν θάνατο «σὰν τὸ ἀθῶο πρόβατο ποὺ ὁδηγεῖται στὴ σφαγή» (Ησ. 53:7. Πράξ. 8:32). Μὴν πάρεις ἀπ' Αὐτόν τὰ μάτια σου, Καὶ τὶς θλίψεις σου θὰ τὶς διαλύσει μια οὐράνια, πνευματική γλυκύτητα. Μὲ τὶς πληγές τοῦ Ἰησοῦ θὰ θεραπευ-θοῦν οἱ πληγές τῆς καρδιᾶς σου.

«Φτάνει, ἐὼς ἐδώ!», εἶπε ὁ Κύριος σ' ἐκείνους ποὺ θέλησαν νὰ Τον ὑπερασπίσουν στὸν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ. Κι ὕστερα ἄγγιξε τὸ κομμένο αὐτὶ τοῦ δούλου, ποὺ εἶχε ἔρθει γιὰ νὰ Τὸν συλλάβει, καὶ τὸν θεράπευ-σε (βλ. Λουκ. 22:51).

«Μήπως νομίζεις», ἀποκρίθηκε ὁ Κύριος σ' ἐκεῖνον ποὺ μὲ τὸ μαχαίρι προσπάθησε νὰ πάρει μακριά Του τὸ ποτήρι, «ὅτι δὲν μπορῶ νὰ παρακαλέσω τὸν Πατέρα μου, κι Αὐτὸς νὰ μοῦ στείλει γιὰ συμπαράσταση πάνω ἀπὸ δώδεκα λεγεώνες ἀγγέλων;» (Ματθ. 26:53).

Στὸν καιρὸ τῶν συμφορῶν μὴ ζητᾶς βοήθεια ἀπὸ ἀνθρώπους. Μὴ χάνεις πολύτιμο χρόνο, μὴ σπαταλᾶς τὶς ψυχικές σου δυνάμεις γυρεύοντας αὐτὴ τὴν ἀνίσχυρη βοήθεια. Ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ περιμένεις βοήθεια. Μὲ δική Του ἐντολή, ὅταν πρέπει, θὰ ἔρθουν οἱ ἄνθρωποι νὰ σὲ βοηθήσουν.

Σώπαινε ὁ Κύριος μπροστὰ στὸν Πιλᾶτο καὶ τὸν Ἡρώδη. Δὲν εἶπε οὔτε λέξη γιὰ νὰ δικαιωθεῖ. Τὴν ἁγία καὶ σοφὴ σιωπή Του νὰ μιμεῖσαι, ὅταν βλέπεις πὼς οἱ ἐχθροί σου ἐπιδιώκουν νὰ σὲ καταδικάσουν ὁπωσδήποτε, γιὰ νὰ κρύψουν μὲ τὴ δική σου καταδίκη τὴ δική τους κακή προαίρεση.

Ὅπως κι ἂν εμφανιστεῖ μπροστά σου τὸ ποτήρι, εἴτε σὰν τὰ σύννεφα, ποὺ μαζεύονται σιγά-σιγὰ καὶ προειδοποιοῦν γιὰ τὴν καταιγίδα, εἴτε αἰφνίδια, σὰν δυνατός ἀνεμοστρόβιλος, ἐσὺ πὲς στὸν Θεό: «Ἂς γίνει τὸ θέλημά Σου»! (Λουκ. 11:2).

Εἶσαι μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, ἀκόλουθος τοῦ Ἰησοῦ, ὑπηρέτης τοῦ Ἰησοῦ. Ἐκεῖνος εἶπε: «Ὅποιος θέλει νὰ μὲ ὑπηρετεῖ, ἂς ἀκολουθεῖ τὸν δικό μου δρόμο, κι ὅπου εἶμαι ἐγώ, ἐκεῖ θὰ εἶναι κι ὁ δικός μου ὑπηρέτης» (Ιω. 12:26). Ὁ Ἰησοῦς πέρασε τὴν ἐπίγεια ζωή Του μὲ μαρτύρια. Ἦταν κατατρεγμένος ἀπὸ τὴ γέννησή Του ὡς τὸν τάφο. Ἡ κακία Του ἑτοίμαζε πικρὸ θάνατο ἀπὸ τότε ποὺ ἦταν στὰ σπάργανα. Μὰ κι ὅταν πραγματοποίησε τὸν σκοπό της, δὲν ἱκανοποιήθηκε. Προσπάθησε νὰ ἐξαφανίσει ἀπὸ προσώπου γῆς ἀκόμα καὶ τὴ μνήμη Του.

Στ’ ἀχνάρια τοῦ Κυρίου βαδίζοντας ὅλοι οἱ ἐκλεκτοί Του, διάβηκαν ἀπὸ τὸν δρόμο τῶν πρόσκαιρων βασάνων στὴ μακάρια αἰωνιότητα. Μαζὶ μὲ τὶς σαρκικές ἀπολαύσεις δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ὑπάρχει καὶ πνευματική κατάσταση. Νὰ γιατὶ ὁ Κύριος δὲν παύει νὰ προσφέρει τὸ ποτήρι Του στοὺς ἀγαπημένους Του: Ἐπειδή μ’ αὐτὸ τοὺς κάνει νεκροὺς γιὰ τὸν κόσμο καὶ ἱκανούς γιὰ τὴ ζωή τοῦ Πνεύματος. «Ἔτσι δείχνει ὁ Θεὸς τὴν πρόνοιά Του γιὰ ἕναν ἄνθρωπο, μὲ τὸ νὰ τοῦ στέλνει διαρκῶς θλίψεις», λέει ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ ὁ Σύρος.

Ὅταν προσεύχεσαι, ζήτα ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ ἀπομακρύνει ἀπὸ σένα κάθε συμφορά, κάθε πειρασμό. Δὲν πρέπει νὰ ρίχνεσαι μὲ αὐτοπεποίθηση καὶ ἀπερίσκεπτη τόλμη στὴ δίνη τῶν θλίψεων. Σ’ αὐτὴ τὴν αὐτοπεποίθηση κρύβεται ἡ ὑπερηφάνεια. Ὅταν, ὅμως, οἱ θλίψεις ἔρχονται ἀπὸ μόνες τους, μὴν τὶς φοβᾶσαι. Μὴ νομίζεις πως ἦρθαν τυχαῖα, ἀπὸ τὴ συνδρομή τῶν περιστάσεων. Ὄχι. Ἀπὸ τὴν ἀνεξιχνίαστη πρόνοια τοῦ Θεοῦ παραχωρήθηκαν. Γεμάτος πίστη, γεμάτος ἀνδρεία καὶ μεγαλοψυχία, ταξίδευε ἄφοβα μέσα στὸ σκοτάδι καὶ τ’ ἄγρια κύματα πρὸς τὸ ἥσυχο λιμάνι τῆς αἰωνιότητας. Ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς σὲ καθοδηγεῖ ἀόρατα.

Μάθε νὰ λὲς μὲ βαθιὰ εὐλάβεια τὴν προσευχὴ ποὺ ἔκανε ὁ Κύριος στὸν Πατέρα Του ἐκεῖ, στὸν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ, τὶς τόσο δύσκολες ὧρες πρὶν ἀπὸ τὰ παθήματα καὶ τὸν σταυρικὸ θάνατό Του. Μ’ αὐτὴ τὴν προσευχὴ νὰ ἀντιμετωπίζεις καὶ νὰ νικᾶς κάθε θλίψη. «Πατέρα μου», εἶπε ὁ Κύριος, «ἂν εἶναι δυνατόν, ἂς μὴν πιῶ αὐτὸ τὸ ποτήρι. Ὅμως ἂς μὴ γίνει τὸ δικό μου θέλημα ἀλλὰ τὸ δικό Σου» (Ματθ. 26:39).

Νὰ προσεύχεσαι στὸν Θεὸ νὰ διώχνει μακριὰ σου τὶς συμφορές, ἀλλὰ συνάμα νὰ ἀπαρνεῖσαι τὸ θέλημά σου ὡς θέλημα ἁμαρτωλό, θέλημα τυφλό. Τὸν ἑαυτό σου, τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα σου, τὶς περιστάσεις, τὶς παροῦσες καὶ τὶς μελλοντικές, τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἔχεις στὴν καρδιά σου, ὅλους νὰ τοὺς ἐμπιστεύεσαι καὶ ὅλα νὰ τ’ ἀφήνεις στὸ πανάγιο καὶ πάνσοφο θέλημα τοῦ Θεοῦ.

«Μένετε ἄγρυπνοι καὶ προσεύχεστε, γιὰ νὰ μὴ σᾶς νικήσει ὁ πειρασμός. Τὸ πνεῦμα εἶναι πρόθυμο, ἡ σάρκα ὅμως εἶναι ἀδύναμη» (Μάρκ. 14:38). Ὅταν μᾶς κυκλώνουν οἱ θλίψεις, πρέπει νὰ πυκνώνουμε τὶς προσευχές, γιὰ νὰ ἐλκύουμε πιὸ ἰσχυρὰ τὴ

χάρη τοῦ Θεοῦ. Γιατὶ μόνο μὲ τὴ βοήθεια τῆς χάριτος μποροῦμε νὰ ξεπεράσουμε ὅλες τὶς πρόσκαιρες ἐπίγειες συμφορές.

Ὅταν πάρεις τὸ οὐράνιο δῶρο τῆς ὑπομονής, νὰ προσέχεις ἄγρυπνα τὸν ἑαυτό σου, γιὰ νὰ διατηρήσεις τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ. Διαφορετικά, ἡ ἁμαρτία θὰ γλιστρήσει στὴν ψυχή ἢ στὸ σῶμα σου καὶ θὰ διώξει μακριά σου τὴ χάρη. Τότε ἡ θλίψη, ποὺ παραχωρήθηκε ἀπὸ τὸν Κύριο γιὰ τὴ σωτηρία σου καὶ τὴν τελείωσή σου, θὰ πέσει πάνω σου βαριὰ καὶ θὰ σὲ συντρίψει μὲ τὴ λύπη, τὴν ἀκηδία καὶ τὴν ἀπελπισία, ἐπειδὴ στὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ δὲν ἔδειξες τὴν εὐλάβεια ποὺ τοῦ πρέπει.

Οἱ ἅγιοι μάρτυρες ἔψαλλαν ὕμνους χαρᾶς, ἐνῶ βρίσκονταν μέσα σὲ ἀναμμένα καμίνια, ἐνῶ πατοῦσαν πάνω σὲ καρφιά, ἐνῶ ἦταν δεμένοι σὲ τροχούς μὲ κοφτερὰ σπαθιά, ἐνῶ ἔβραζαν μέσα σὲ καζάνια μὲ κοχλαστὸ νερὸ ἢ λάδι. Καὶ ἡ δική σου καρδιά, ὅταν μὲ τὴν προσευχή ἐλκύσει τὴν παρηγορητική χάρη καὶ μὲ τὴν πνευματική ἐγρήγορση τὴ φυλάξει μέσα της, τότε καὶ στὶς δυστυχίες καὶ στὶς πικρές συμφορές θὰ ψάλλει ὕμνους χαρᾶς, ὕμνους δοξολογίας καὶ εὐχαριστίας στὸν Θεό.

Ὁ νοῦς ποὺ καθαρίστηκε μὲ τὸ ποτήρι τοῦ Χριστοῦ, γίνεται θεατὴς πνευματικῶν ὁραμάτων. Ἀρχίζει νὰ βλέπει τὴν ἀόρατη στὸν σαρκικὸ νοῦ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἀγκαλιάζει τὰ πάντα, νὰ βλέπει τὸν νόμο τῆς φθορᾶς σ’ ὅλα τὰ φθαρτά, νὰ βλέπει τὴν ἀσύλληπτη ἀλλὰ τόσο κοντινή σὲ ὅλους αἰωνιότητα, νὰ βλέπει τὸν Θεὸ στὰ μεγάλα Του ἔργα, στὴ δημιουργία καὶ τὴν ἀναγέννηση τοῦ κόσμου. Ἡ ἐπίγεια ζωή του φαίνεται σὰν ἕνα σύντομο ταξίδι, τὰ γεγονότα της τοῦ φαίνονται σὰν ὄνειρα καὶ τὰ ἀγαθά της τοῦ φαίνονται σὰν πρόσκαιρες ὀφθαλμαπάτες, σὰν φευγαλέες ἀλλὰ ὁλέθριες πλάνες τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιάς.

Καὶ γιὰ τὴν αἰωνιότητα; Τὶ καρπὸ δίνουν οἱ πρόσκαιρες αὐτὲς θλίψεις; Ὅταν ὁ ἅγιος ἀπόστολος Ἰωάννης ἀξιώθηκε νὰ δεῖ ἀνοιχτὸ τὸν οὐρανό, κάποιος ἀπὸ τοὺς κατοίκους του, δείχνοντας ἕνα αμέτρητο πλῆθος ὁλόλαμπρων λευκοφορεμένων πιστῶν, ποὺ γιόρταζαν μπροστὰ στὸν θρόνο τοῦ Θεοῦ τὴ σωτηρία τους, τὸν ρώτησε: «Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ φοροῦν λευκές στολές κι ἀπὸ ποῦ ἦρθαν;». Κι ὁ Θεολόγος Ἰωάννης τοῦ ἀπάντησε: «Κύριέ μου, ἐσὺ ξέρεις». Τότε ὁ οὐρανοπολίτης τοῦ εἶπε: «Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ πέρασαν τὸν μεγάλο διωγμό, ποὺ ἔπλυναν τὴ στολή τους καὶ τὴ λεύκαναν μὲ τὸ αἷμα τοῦ Ἀρνίου. Γι’ αὐτὸ στέκονται μπροστὰ στὸν θρόνο τοῦ Θεοῦ καὶ Τὸν λατρεύουν μέρα καὶ νύχτα στὸν ναό Του, κι Αὐτὸς ποὺ κάθεται στὸν θρόνο θὰ εἶναι πάντα μαζί τους. Δὲν θὰ πεινάσουν πιά, οὔτε θὰ διψάσουν ποτέ. Δὲν θὰ ὑποφέρουν ἀπὸ τὸν ἥλιο οὔτε ἀπὸ ἄλλον καύσωνα. Τὸ Ἀρνίο, ποὺ εἶναι στὴ μέση τοῦ θρόνου, σὰν καλός βοσκός θὰ τοὺς κατευθύνει καὶ θὰ τοὺς ὁδηγήσει στὶς νεροπηγές τῆς ζωῆς. Ὁ Θεός θὰ ἐξαφανίσει κάθε δάκρυ ἀπὸ τὰ μάτια τους» (Αποκ. 7:13-17).

Ἡ αἰώνια ἀποξένωση ἀπὸ τὸν Θεό, τὸ αἰώνιο μαρτύριο στὸν ἅδη, ἡ αἰώνια κοινωνία μὲ τοὺς δαίμονες καὶ τοὺς δαιμονοποιημένους ἀνθρώπους, ἡ αἰώνια φωτιά, ἡ αἰώνια παγωνιά, τὸ αἰώνιο σκοτάδι τῆς γέεννας -νὰ τὶ εἶναι πραγματικὰ θλίψη, θλίψη μεγάλη, φρικτή, ἀφόρητη!

Στὴ μεγάλη αἰώνια θλίψη ὁδηγοῦν οἱ ἐπίγειες ἀπολαύσεις.

Ἀπ’ αὐτὴ τὴ θλίψη προφυλάσσει καὶ σώζει τὸ ποτήρι τοῦ Χριστοῦ ὅποιον τὸ πίνει εὐγνωμονώντας καὶ δοξολογώντας τὸν Θεό. Μὲ τὸ πικρὸ ποτήρι τῶν πρόσκαιρων θλίψεων ὁ Πανάγαθος προσφέρει στὸν ἄνθρωπο τὸ ἀπέραντο καὶ αἰώνιο ἔλεός Του. Ἀμήν.